

Monumentnummer: 0201

Status: Gemeentelijk monument

Inschrijving register: 30 augustus 2022

Kadaster deel/nr: 281

Woonplaats		Gemeente		Provincie
Barsingerhorn		Hollands Kroon		Noord-Holland
Straat	Nr.	Toev.	Postcode	Woonplaats
Heerenweg	19		1768 BD	Barsingerhorn
Kadastrale gemeente		Sectie	Grondperceel	
BSG00		F	281	

Omschrijving gemeentelijk monument

Inleiding

Stolpboerderij van het Noord-Hollandse type met enkele vierkant, genaamd Volhouden. De stolp werd omstreeks 1658 gebouwd en is tot 1986 agrarisch in gebruik geweest. De stolpboerderij is in 1986 in eigendom gekomen van de huidige eigenaren die enkele paarden en schapen hielden.

De stolpboerderij is gelegen aan de Heerenweg in Barsingerhorn in het westen van West-Friesland en in het zuiden van gemeente Hollands Kroon. West-Friesland is een oud zeekleilandschap dat vanaf de IJzertijd vernatte waardoor veenontwikkeling tot stand kwam. Het gebied werd vanaf de vroege Middeleeuwen in ontginnen genomen. De ontwatering van het veen leidde echter tot inklinking en vertering van het veen, waardoor de bodem sterk daalde. De nederzettingen in het veenweidegebied werden gebouwd op de hoogste plaatsen in het landschap zoals strandwallen, kreekruggen en ontginningsdijken en kregen de vorm van langgerekte linten.

Barsingerhorn is gebouwd op en langs de oude dijk, de huidige Heerenweg (een ontginningsas) en is oost-west georiënteerd. Deze dijk strekt zich uit van Schagen tot Kolhorn en is hoogstwaarschijnlijk aangelegd als bescherming tegen het stijgende water vanuit de rivier de Kinloson. De Heerenweg is de oudste en belangrijkste bewoningsas met ten noorden daarvan de wegsloot Mient. De oudste vermelding van het dorp Barsingerhorn stamt, als Berringhorn, uit de dertiende eeuw. In 1415 werd aan Barsingerhorn en aan Haringhuizen stadsrechten verleend. Zo vormden zij samen 'de stede Barsingerhorn'. In 1811 werd 'de stede Barsingerhorn' opgeheven, zoals alle steden in Nederland, en werd het gemeente Barsingerhorn. In 1970 werd Wieringerwaard hierbij gevoegd. Wieringerwaard ging in 1990 op in de gemeente Anna Paulowna terwijl Barsingerhorn opging in de voormalige gemeente Niedorp. In 2012 ging de gemeente Niedorp op in de gemeente Hollands Kroon.

In 1993 is een groot deel van het dorp aangewezen als provinciaal beschermd dorpsgezicht. Het was en eerste en tot nu toe enige dorp die deze status kreeg van de provincie Noord-Holland.

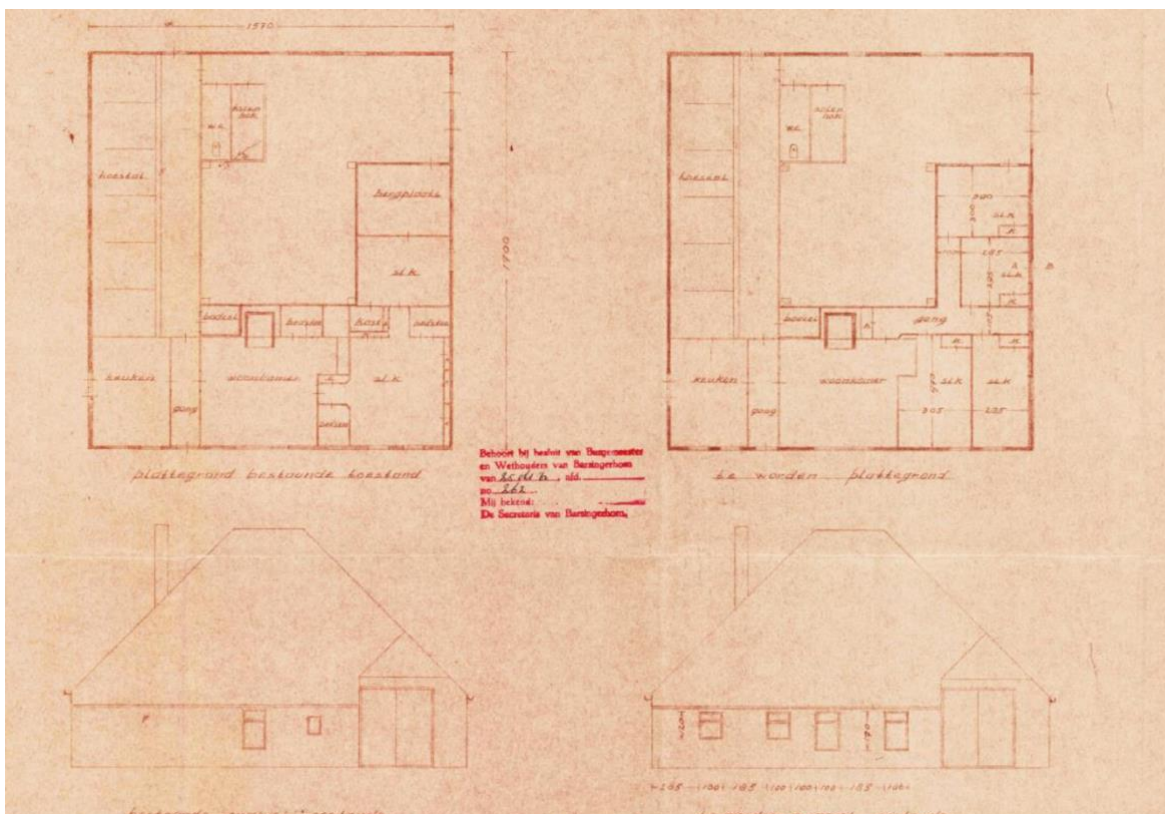
Historische foto Heerenweg 19. Datum 1959. De stolpschuur op het achtererf is nog aanwezig.

Historische foto Heerenweg 19. Datum 1961.

Historische foto Heerenweg 19 en 21. Datum 1968. De rechterzijgevel is inmiddels gewijzigd.

Bouwtekening met daarop de bestaende en gewijzigde situatie. Datum 1960.

Bouwgeschiedenis

In de jaren vijftig is in de voorgevel een groot doorzonraam geplaatst. In 1960 is de rechterzijgevel opnieuw opgetrokken en zijn er vier nieuwe kozijnen geplaatst, tevens is de indeling van de stolpboerderij enigszins gewijzigd. De grote slaapkamer rechts naast de woonkamer is opgesplitst in twee slaapkamers en daarbij is de bedstede komen te vervallen. Langs de rechterzijgevel zijn twee extra slaapkamers gerealiseerd. In de jaren zestig is de voordeur vernieuwd. In 1986 is de ruimte in het vierkant deels ingevuld met een wasruimte en badkamer. In 1999 is de keuken met één travee van de lange regel uitgebreid en is in het vierkant, langs de lange regel, een kantooruimte gerealiseerd. Op het erf was tot 1986 nog een stolpschuur aanwezig, vanwege de slechte onderhoudsstaat is deze in 1986 gesloopt.

Beschrijving situatie en omgeving van het monument

De stolpboerderij ligt prominent bij een kruising van wegen en is gesitueerd tussen de Gouw (in het noorden), de Mioldijk (in het oosten), de Heerenweg (in het zuiden) en de Lutjewallerweg (in het westen). Rechts naast de stolpboerderij aan de Heerenweg 21 ligt een stolpboerderij met stolpschuur, het complex is aangewezen als provinciaal monument. Aan de overzijde van de Heerenweg op nummer 48 ligt een voormalige kerk die ook is aangewezen als provinciaal monument. Ten oosten van de stolpboerderij stond tot 1968 de oude Sint Laurenskerk aan de Heerenweg.

De belangrijkste bewoningsas van Barsingerhorn wordt gevormd door de oost-west lopende Heerenweg die het dorp in oostelijke richting met Kolhorn verbindt en in westelijke richting met Schagen. De Heerenweg behoort daarmee tot de oorspronkelijke stedenbouwkundige structuur van het gebied. Het dorp is grotendeels eenzijdig bebouwd aan de zuidzijde van de Heerenweg. Het noordelijke deel van het dorp was oorspronkelijk nog buitendijks kwelder, maar na voltooiing van de Westfriesedijk in de veertiende eeuw kwam hieraan een einde. Dat de landerijen ten noorden van Barsingerhorn daadwerkelijk buitendijks hebben gelegen wordt bevestigd door hun namen: Oosterkaag en Westerkaag. In de periode 1850-1940 is de bebouwing van het lintdorp verdicht. De stolpboerderijen stonden aanvankelijk op ruime afstand van elkaar, maar in bovengenoemde periode zijn hier vele woonhuizen tussen gekomen. Het lintdorp is bijna niet verdicht met tweedelijns bebouwing waardoor de doorzichten naar het achterliggende open landschap en het beeld van een langgerekte solitair gelegen dorpslint behouden zijn gebleven. Een uitzondering hierop is de uitbreidingswijk uit de jaren '60 ter hoogte van de voormalige Sint Laurenskerk.

De stolpboerderij staat in de uiterste zuidoosthoek van een groot en langgerekt kavel. Aan de voorzijde (zuid) van de stolpboerderij loopt de wegsloot Mient parallel aan de Heerenweg. Langs de voorgevel loopt een paadje richting de voordeur. Aan de linkerzijde (west) ligt de schapenwei met enkele fruitbomen en een silo. Langs de kavelgrens staat een bomenrij. Aan de achterzijde (noord) ligt erfverharding, staat een paardenbak en een paardenstal. Aan de rechterzijde (oost) ligt een smalle groenstrook die door middel van buxushagen van de naastgelegen weg (Mioldijk) wordt afgeschermd. Tevens ligt rechts de brug over de wegsloot. De doorzichten langs de stolpboerderij zijn behouden gebleven.

De stolpboerderij in zijn omgeving met vrij zicht naar het achterland.

Beschrijving van het exterieur

De stolpboerderij met enkele vierkant is gebouwd op een rechthoekig bouwvlak en bestaat uit één bouwlaag met schilddak met de nok haaks op de Heerenweg. Aan de linkerzijde, in het verlengde van de voorgevel, heeft de stolpboerderij een voorhuis. Het dak is boven enkele rijen van zwart geglazuurde oud Hollandse dakpannen bedekt met riet. Op het achterdakvlak liggen enkele rijen van oranje oud Hollandse dakpannen en langs de linkerzijgevel liggen transparante golfplaten onder het riet. In het voordakvlak is een getrapte dakspiegel aangebracht, ingevuld met zwart geglazuurde oud Hollandse dakpannen. De kozijnen zijn uitgevoerd in hout.

Voorgevel (zuid)

De voorgevel is opgetrokken in handvorm baksteen in kruisverband met een licht gekleurde snijvoeg. Het gedeelte links van de voordeur is opgetrokken in een afwijkende baksteen in en plat vol gevoegd. De voorgevel wordt van links naar rechts geleed door twee niet originele raamkozijnen met tussenkalf en bovenlicht. Rechts daarvan de hoofdingang bestaande uit een houten paneeldeur met zesruits glasvlak met daarboven een geprofileerd tussenkalf en bovenlicht. Het kozijn is vermoedelijk origineel, de houten deur is vernieuwd. Rechts naast de hoofdingang zit het zesdelig doorzonraam die in de jaren vijftig geplaatst met rechts daarnaast nog twee niet originele raamkozijnen met tussenkalf en bovenlicht. De kozijnen hebben houten onderdorpels en boven de kozijnen is een rollaag aangebracht. Tussen het doorzonraam en de twee raamkozijnen staat de naam van de boerderij Volhouden op de gevel aangebracht in losse blokletters. De gevel wordt afgesloten door een houten bakgoot met houten gootklossen en een geprofileerd huizingdeel. Midden in het voordakvlak staat een gemetselde schoorsteen.

Voorgevel en een detailfoto van de naamaanduiding.

Linkerzijgevel (west)

De linkerzijgevel bestaat grotendeels uit de lage wand waarachter de lange regel ligt en het voorhuis. De lage wand bestaat uit een plint voorzien van betonstuc met hier en daar nog blauwe verf aanwezig de plint is mogelijk opgetrokken in gele baksteentjes, daarboven vier rijen bruine bakstenen met daarboven het middendeel bestaande uit roedoranje baksteen en afsluitend nog enkele rijen bruinrode baksteen. Alles in halfsteensverband en platvol gevoegd.

Het linkerdeel van het voorhuis bestaat uit een plint in kruisverband van gele baksteentjes met resten blauwe verf. Het opgaande werk bestaat uit een bruinpaarse baksteen opgemetseld in halfsteensverband en voorzien van een lichte snijvoeg.

Bij het rechterdeel van het voorhuis ontbreekt de plint en bestaat het metselwerk uit een bruine baksteen in kruisverband met een platvolle voeg. In de lage wand bevindt zich geheel rechts een gietijzeren getoogd stalraam met rechts daarvan in het voorhuis een raamkozijn met middenstijl. In het verleden zaten hier twee openslaande deuren, maar die zijn in de jaren vijftig vervangen door dit raamkozijn. Boven dit raamkozijn is in de topgevel een klein rechthoekig venster aangebracht.

De topgevel is bekleed met verticaal geplaatste houtdelen in de kleur donkergroen. In de lage wand bevinden zich veertien stuks rechthoekige muurankers en tevens zijn de bevestigingselementen van de drinkbakken die aan de binnenzijde hangen zichtbaar. Op de overgang van de lage wand naar het voorhuis zit een schietanker, een kruisanker en een muuranker in de vorm van een Franse lelie. Links naar het raamkozijnen zitten nog twee muurankers in de vorm van een Franse lelie. De lage wand wordt afgesloten door een kunststof mastgoot op gootbeugels met daarboven transparante golfplanten voor lichttoetreding op de lange regel. Het rieten dak is volledig gesloten. De topgevel van het voorhuis wordt afgesloten door een waterbord/windveer.

Linkerzijgevel

Detailfoto van de linkerzijgevel.

Achtergevel (noord)

De achtergevel is lager dan de voorgevel en de rechterzijgevel, maar hoger dan de lage wand langs de linker zijgevel. De achtergevel is boven een plint van betonstuc opgetrokken in een bruinoranje vormbaksteen in halfsteensverband en voorzien van een lichte gekleurde snijvoeg. Op de hoeken, met name de noordwesthoek, is sprake van scheurvorming en daarom zijn de hoek extra verstevigd met L-profielen. De achtergevel wordt van links naar rechts geleed door: een getoogd zesruits stalraam van gietijzer, een klein rechthoekig toiletraam, een getoogd zesruits stalraam van gietijzer en de houten achterdeur met vierruits vensters en driedelig bovenlicht. Het achterdeurkozijn is vermoedelijk origineel. Links naar de achterdeur zit een schoepenrooster. In de achtergevel zitten elf muurankers in de vorm van een Franse lelie en rechts van de achterdeur zitten nog vier rechthoekige muurankers. De gevel wordt afgesloten door een kunststof mastgoot op gootbeugels. In het achterdakvlak is een ijzeren dakraam aangebracht.

De achtergevel en een detailfoto van de achterdeur en het stalraam.

Rechterzijgevel (oost)

Een groot deel van de rechterzijgevel is in 1960 opnieuw opgetrokken in een vormbaksteen in halfsteens metselwerkverband met een plat volle voeg. Geheel rechts in de gevel bevinden zich de houten opgeklampte darsdeuren. Veelal liggen de darsdeuren iets terug ten opzichte van de gevelrooilijn om voldoende hoogte te krijgen, in dit geval is ervoor gekozen de darsdeuren in de gevellijn te plaatsen en ze onder een topgevel te plaatsen. De punt van de topgevel is bekleed met verticaal geplaatste delen en in het midden is een klein rechthoekig venster geplaatst. De topgevel wordt afgesloten door geschulpte windveren. Op de darsdeuren staan twee steigerende paarden afgebeeld. Rechts van de darsdeuren zit afwijkend metselwerk ten opzichte van de muur links van de darsdeuren. Het betreft hier een oranje vormbaksteen. Overhoeks zijn twee L- profilers vastgezet voor extra stevigheid. Links van de darsdeuren bevinden zich vier niet originele raamkozijnen met tussenkalf, de twee meest linker raamkozijnen zijn korter. De gevel wordt afgesloten door een vernieuwde houten bakgoot op gootklossen met een geschulpt huizingdeel. Boven in het rechterdakvlak zit een dakraam.

Rechterzijgevel

Beschrijving van het interieur

Het interieur bezit grotendeels nog de oorspronkelijke plattegrond met de lange regel langs de linkerzijgevel, de woonvertrekken langs de voorgevel en rechterzijgevel en de dars langs de achtergevel. In het midden bevond zich de hooitas. De inwendige houten draagconstructie bestaat uit een enkel vierkant en is vanuit de dars zichtbaar. De lange regel met grup, boerengeeltjes, blauwbakken en houten koeschotten, strekt zich uit over een groot deel van de linkerzijgevel en heeft een alternerende balklaag. De blauwgeverfde wand van brede staande delen met opgeklampte deuren naar legkasten en het vierkant is nog intact. Tegen de achterwand van de woonkamer staat een schouw met houten bovenboezem, onderboezem en kroonlijst. De bovenboezem is ingevuld met een landschapsschildering. De woonvertrekken zijn in de jaren zestig gemoderniseerd, daarbij zijn de bedsteden die ter weerszijden van de schouw stonden verwijderd. Rechts naast de woonkamer en langs de rechterzijgevel bevinden zich de slaapvertrekken en de badkamer. De kapverdieping is onbebouwd gebleven en daar is de vierkantsconstructie en de sporenkap zichtbaar.

Waardering

1. Cultuurhistorische waarden

De stolpboerderij is van cultuurhistorische waarde als tastbaar overblijfsel van het agrarische verleden van Barsingerhorn en als onderdeel van de historische bebouwing aan de Heerenweg. Daarmee is de stolp een karakteristiek element uit de agrarische bedrijfsvoering van dit gedeelte van Noord-Holland. Door de omvang van de boerderij en de pannenspiegel in het voordakvlak wordt de welstand van de agrariër tot uitdrukking gebracht.

2. Stedenbouwkundige waarden

De stolpboerderij is het boerderijtype van Noord-Holland Noord en heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de kenmerkende vorm met het vierkant grondvlak en het piramidevormige dak. Heerenweg 19 heeft situationele waarde vanwege de opvallende positionering aan de kruising van de Heerenweg en de Mieledijk. De stolpboerderij vormt samen met andere stolpboerderijen aan de Heerenweg een ensemble van oorspronkelijke, op hoofdvorm gaaf bewaard gebleven agrarische bebouwing doordat de samenhang met het landschap nog helder is en zij mede het beeld bepalen langs de Heerenweg.

Tot slot heeft de stolpboerderij situationele waarden als prominent onderdeel van een goed bewaard gebleven lineaire nederzettingsstructuur van het lintdorp. Tevens is de oorspronkelijke erfdeling met singel, fruitbomen en tuin grotendeels behouden en daarmee van situationele waarde en zijn de doorzichten naar het achterland intact gebleven.

3. Architectuurhistorische waarden

De stolpboerderij is van architectuurhistorische waarde als een typologisch goed en op hoofdvorm gaaf bewaard voorbeeld van de agrarische architectuur uit de zeventiende eeuw. Dit komt tot uitdrukking in de hoofdvorm met vierkant grondvlak en piramidevormig dak, de constructie, de gevelindeling die grotendeels gaaf bewaard is gebleven, het materiaalgebruik en de detaillering.

Interieurelementen met een monumentale waarde zijn onder andere de lange regel, de houten schouw in de woonkamer en de vierkantsconstructie in het zicht.

4. Gaafheid en herkenbaarheid

De stolpboerderij is grotendeels gaaf behouden gebleven in hoofdvorm. De van oorsprong representatieve voorgevel heeft nog zijn oorspronkelijke indeling en detaillering behouden. De latere wijziging tot woonhuis heeft een wijziging in de indeling tot gevolg gehad. De stolpboerderij is herkenbaar als uitdrukking van het oorspronkelijke gebruik als agrarisch bedrijf. De oorspronkelijke functie blijkt uit de formele voorgevel (pronkgedeelte) en de informele zij- en achtergevel (werkgedeelte), de hoofdvorm, de vierkantsconstructie waarbinnen het hooi werd opgeslagen, de darsdeuren en de stalramen.

5. Zeldzaamheid

Het voortbestaan van de stolpboerderij in Noord-Holland wordt bedreigd als gevolg van beëindiging van het boerenbedrijf en sloop, typologisch heeft de stolp daarmee zeldzaamheidswaarde. Tevens heeft de stolpboerderij een hoge ouderdom en daarmee zeldzaamheidswaarde.

Bronnen

- Provincie Noord-Holland, 'West-Friesland West', *Leidraad Landschap & Cultuurhistorie*, 2018
- Provincie Noord-Holland, *Monumenten Inventarisatie Project Noord-Holland*, Barsingerhorn, gemeentebeschrijving, 1989.
- Stiller, D.R., Argo 98, *Archeologisch bureauonderzoek Leekerweg 25 te Barsingerhorn*, gemeente Hollands Kroon, 2016

Historische foto's: Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Historische foto Heerenweg 19 en 21: privébezit familie Reijne

Alle overige afbeeldingen: MOOI Noord-Holland

Colofon

opdrachtgever   gemeente Hollands Kroon
datum onderzoek: 13 mei 2022
datum beschrijving: 20 juni 2022
opgesteld door: MOOI Noord-Holland, Renee Stroomer MA

Tot het hierboven omschreven monument behoort al hetgeen door bestemming of anderszins rechtens onroerend is.